

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av långhuset och koret i Värna kyrka i Östergötland

Linderson, Hans

2013

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Linderson, H. (2013). *Dendrokronologisk analys av långhuset och koret i Värna kyrka i Östergötland*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2013:52). Lund University.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

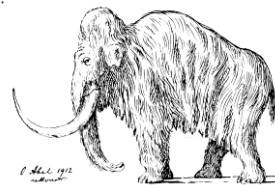
Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

22 nov. 2013

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2013:52
Hans Linderson
**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV LÅNGHUSET OCH KORET I
VÄRNA KYRKA I ÖSTERGÖTLAND**

Uppdragsgivare: AB Lars Samuelsson, Röhälla gård 573 91 Tranås (kontaktperson Börje Samuelsson)

Område: 20 km SO Linköping, **Prov nr:** 17288-304 **Antal borrhoprover:** 19 från 17 stockar

Dendrokronologiskt objekt: Långhus, LH 1-13&17-19. Kor 14-16.

Resultat:

Dendro nr:	Takstol från väst+sida S=syd D=drottning Provnummer	Trädslag	Antal år; radie (1 om inget annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av yttersta års- ring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv- året)	Trädets Egenålder uppskattn ±10 år
17288	3S D;1+2	Tall	152;2	Sp 59, W?	1518	1520 ± 2	170
17289	7S D; 3	Tall	166	Sp 75, W	1522	1520 ± 2*	190
17290	10S D; 4	Tall	163	Sp 73, W	1519	V 1519/20	180
17291	12N D; 5	Tall	144	Sp 72, W	1518	V 1518/19	180
17292	10N D; 6	Tall	163	Sp 80, W	1519	V 1519/20	180
17293	7N D; 7	Tall	160	Sp 87, W	1515	V 1515/16	180
17294	Bärlina S; 8+9	Tall	145;2	Sp 63, W	1519	V 1519/20	170
17295	Bärlina N; 10	Tall	131	Sp 66, W	1519	V 1519/20	160
17296	4/5Lös bindbj;11	Tall	97	Sp 53, W	(1365)	(V 1365/66)	120
17297	2 bindbj; 12	Tall	150	Sp 57, W	1519	V 1519/20	180
17298	1 bindbj; 13	Tall	152	Sp 69, W	1516	V 1516/17	180
17299	han? Lös; 14	Tall	63	Sp 42, W	(1763)	(V 1763/64)	80
17300	4N högben; 15	Tall	54;2	Sp 38näraW	(1511)	(1521±10)	80 ± 20
17301	3/4N trobr; 16	Tall	101;2	Sp?	1479	E 1479	(140±20)
17302	LH trobr lös; 17	Tall	46	W	Ej daterad	-	100
17303	LH spån lös; 18	Tall	115	Ej Sp	1692	E 1742	280 ± 20
17304	LH spån lös; 19	Tall	107	Sp 18, ej W	1727	1780 ± 10	260 ± 20

Resultatuppgifter inom parentes är inte helt säkra

Kommentarer:

Långhus exklusive taklagsvirke prov 1-13 (prov 2 och 9 är kompletterande)

Virket är primärt ett mycket bra dendrokronologiskt material. Det är taget ur mogen tallskog med homogen åldersstruktur, nära 200 årig. Huvuddelen av proverna innehåller ett 10 tal brott, men vid analysen framkom det att de har organiserats i rätt ordning, eventuellt med något undantag*, vilket är avgörande för att denna analys skulle lyckas att genomföra.

5-7 av de 13 proverna dateras till **vinterhalvåret 1519/20**. 1-3 av proverna dateras till vinterhalvåret 1518/19. Två prover dateras till vinterhalvåret 1515/16 och 1516/17. *Prov 3:s yttersta årsring dateras till år 1522 men eftersom provets yttersta 13 millimeter innehåller åtta brott av totalt 14 och dateringen avviker från det övriga resultatet kan man inte utesluta att ett av brottstyckena med tre eller fyra årsringar kommit fel. Det är därför rimligast att inte låta detta prov "göra" kyrkan tre år yngre utan nöja sig med att virket tillhör huvudgruppen av virke som sannolikt dateras gemensamt med dessa.

Prov 11, är ett lösfynd (*ex situ*), bindbjälke som bedöms i fält som återanvänd. Detta stärks med hög säkerhet av den dendrokronologiska analysen, eftersom den avviker helt från det övriga virkets tillväxtmönster. Mer osäkert, dateras den till vinterhalvåret 1365/66.

Huvuddelen av virket prov 1,3, 4,6, 7, 8, 10 och 12 är taget från ett gemensamt område i **Östergötland**, möjligen mer troligt från norra delen. Virket dateras dock bäst med tre inmurade brädor, nederst i tornet, på Älvestads kyrka. Prov 5 och 13 bildar en egen grupp med sannolikt en annan ståndort i Östergötland.

Långhusets spån- och tro-virke lösfynd, prov 17-19

Spånen korsdateras sinsemellan varav minst den ena är avverkad **1760-1800**. En inte helt säker datering på ett lösfynd från koret, prov 14, dateras till vinterhalvåret 1763/64, vilket skulle kunna indikera spånens mer exakta datering.

Koret, prov 14-16

Den enda säkra dateringen ges av prov 16, men detta är en så kallad "efter datering" (*terminus post quem*), **efter år 1479**. Rimligen har denna samma ålder som huvuddelen av långhusets virke men detta är inte med säkerhet belagt. I nuläget kan man inte utesluta att den är återanvänd.

Korets virke är av mycket sämre kvalitet än det som finns i långhuset. Med förbehållet att virket som undersökts i koret utgör till stor del andra funktioner än det som finns i långhuset (drottningar, bärlinor och bindbjälkar) så saknas det bevis för att korets virke skulle vara samtida med långhuset.

Hans Linderson laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.
Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.
Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet.
Rapporter och andra skrifter angående de dendrokronologiska resultaten tas tacksamt emot.
Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare
Lunds Universitet
Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund
E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se
Tel: 046-2227891